

Amuze

Vijftig jaar Velvet Underground & Nico

Richard Stekelenburg

www.facebook.com/richard.stekelenburg.1

Ren heeft gekocht zelf een band is begonnen.

In hoevele de cijfers precies kloppen, doet er niet eens echt toe. Ze staan niet in verhouding tot de miljoenenverkoppen van Jackson, Bruce Springsteen, Beatles, Led Zeppelin, Eagles en nog meer maar op - zo veel is duidelijk. Bovendien vertelt de anekdote iets over de invloed die de plaat heeft gehad: op artiesten als David Bowie, talloze punkbands, Joy Division, Sonic Youth, Einsteinende Neubauten, Radiohead en wie al niet meer.

„Ik ken deze plaat, en zolang als ik als muziekjournalist lijstjes maak van belangrijkste albums ooit, staat deze bij mij steeds op nummer 1. Niet omdat ik nou zo'n enorme fan ben van deze plaat, maar omdat hij iederdaar zo belangrijk is“, zegt Peter Bruyn. „Ik blijf ook altijd weer opnieuw muzikanten tegenkomen die de Velvet Underground, en met name deze plaat, als invloed noemen.“

Merkwaardig gegeven

„Dat het album in die tijd niemand opviel, is bekend en dat blijft intrigeren. En toch realiseerde ik me bij het schrijven van dit boek pas echt goed, dat zelfs in New York in 1967 niemand wist van het bestaan van The Velvet Underground. Dat is een merkwaardig gegeven. Het idee is toch dat er geen New Yorkse band dan The Velvet Underground - Lou Reed, John Cale, Maureen Tucker en Sterling Morris-

Boek

‘De plaat die rock volwassen maakte - The Velvet Underground & Nico’ van Peter Bruyn wordt morgen om 20 uur gepresenteerd in het Patronaat in Haarlem. Voor de gelegenheid zal The Velvet Underground & Nico integraal worden uitgevoerd. Het boek verschijnt bij uitgeverij in de Knipscheer. Bij het boek is ook een website ingericht: www.sjoraj velvetunderground.nl

Speeltje van Warhol

De naam Warhol is ondersussen gevallen. De dan al op de toppen van zijn roem verkerende pop-art-kunstenaar zal als pre-eman, katalysator en financier van onschutbare waarde zijn voor de toestandkoming van The Velvet Underground & Nico. Hij maakt ook het karakteristieke hoesontwerp, met de bananen, die in de originele eerste versie overigens ‘pelbaar’ is. De voorzijde van de hoes siet alleen zijn naam, pas in de klaphoes is te zien om welke band het hier gaat. Het zegt iets over waarom Warhol toch ook een rol op de erkenning van Velvet Underground is geweest. Bruyn: ‘Aanvankelijk werd de band toch vooral gezien als een van de vele speeltjes van Andy Warhol.’

Bruyns boek is uiteraard niet het eerste dat er over The Velvet Underground is geschreven, zeker

zien is in de fragmenten die ervan zijn afdrukkt op de binnenkant van de klaphoes van ‘The Velvet Underground & Nico’ en de uitgebreidere beschrijvingen ervan in Bruyns boek. Het zijn verslagen van society happenings waar mensen als Jackie Kennedy, Walter Cronkite, Salvador Dalí en Frank Sinatra op afkwamen. Als er al iemand van de Velvets werd genoemd, dan was het zangeres Nico, maar dan nog alleen omdat het voormalige, in Duitsland geboren fotomodel was dat Warhol aan de band had toegevoegd, nu eenmaal feilloos paste in die glamoursetting. Bruyn: ‘Dat moet Lou Reed destijds zo enorm gestoken hebben...’

niet als dat de biografieën van de afzonderlijke bandleden - Reed, Cale, maar ook Nico, en zeker ook van Andy Warhol - bij opecht. Het werk van de belangrijke maar toch altijd omstreden biograaf Victor Bockris is daarbij onmisbaar. Richie Unterbergers ‘White Light/White Heat: The Velvet Underground Day-By-Day’ uit 2009 geldt inmiddels zelfs als officieuze VU-bijbel. Maar waar Unterberger - op indrukwekkende wijze overtuigt, zeker als je bedenkt dat de band tijdens haar bestaan onbekend was - een chronologische inventarisatie heeft gemaakt van gebeurtenissen, daar kiest Bruyn nadrukkelijk voor de analyse. Meer specifiek: de analyse van die eerste, zo enorm belangrijke plaat. ‘Ik kwam erachter, dat die er eigenlijk niet was.’

Achtergronden

In zijn boek dulkt Bruyn daarvoor eerst in de achtergronden van de hoofdrolspelers. We zien een jonge Lou Reed die als student aan de universiteit van Syracuse onder een blijvende literaire invloed komt van de schrijver Norman Mailer. Zijn naam komt niet voor op de hoes van de plaat. Zijn naam zal überhaupt pas in de jaren negentig opduiken in de geschiedschrijving van de The Velvet Underground. Terwijl het Mailer is die feitelijk de

Peter Bruyn met de beroemde platenhoes van The Velvet Underground & Nico.

FOTO UNITED PHOTOS/TOUSSAINT KLUETERS

De popcultuur en kunstwereld komen samen

niet als je daar de biografieën van de afzonderlijke bandleden - Reed, Cale, maar ook Nico, en zeker ook van Andy Warhol - bij opecht. Het werk van de belangrijke maar toch altijd omstreden biograaf Victor Bockris is daarbij onmisbaar. Richie Unterbergers ‘White Light/White Heat: The Velvet Underground Day-By-Day’ uit 2009 geldt inmiddels zelfs als officieuze VU-bijbel. Maar waar Unterberger - op indrukwekkende wijze overtuigt, zeker als je bedenkt dat de band tijdens haar bestaan onbekend was - een chronologische inventarisatie heeft gemaakt van gebeurtenissen, daar kiest Bruyn nadrukkelijk voor de analyse. Meer specifiek: de analyse van die eerste, zo enorm belangrijke plaat. ‘Ik kwam erachter, dat die er eigenlijk niet was.’

Achtergronden

In zijn boek dulkt Bruyn daarvoor eerst in de achtergronden van de hoofdrolspelers. We zien een jonge Lou Reed die als student aan de universiteit van Syracuse onder een blijvende literaire invloed komt van de schrijver Norman Mailer. Zijn naam komt niet voor op de hoes van de plaat. Zijn naam zal überhaupt pas in de jaren negentig opduiken in de geschiedschrijving van de The Velvet Underground. Terwijl het Mailer is die feitelijk de

technisch producer blijkt te zijn van de meeste opnamen op de VU-ersteling. Bruyn: ‘In ruil voor een kunstwerk van Warhol een aardige man. Hij heeft zelf nooit ruchtbaarheid gegeven aan zijn rol in dit geheel. Dat had hij ook niet nodig. Hij heeft eerst in de muziekbusiness en later in de computerindustrie zijn rijkdom vergaard.’

Jaar te laat

Het is de schoonheid van het toeval dat deze personen met hun verschillende en vaak botsende karakters, achtergronden en bagage elkaar vinden wat tot niet minder dan een revolutie leidt, zoals Bruyn in zijn boek laat zien, al wordt die pas veel later als zodanig opgemerkt. ‘Deze plaat is vooral zo belangrijk omdat de popcultuur en de kunstwereld er samenkomt’, aldus Bruyn. Maar er is nog iemand, iemand die Peter Bruyn voor dit boek oproept in de States: Norman Mailer. Zijn naam komt niet voor op de hoes van de plaat. Zijn naam zal überhaupt pas in de jaren negentig opduiken in de geschiedschrijving van de The Velvet Underground. Terwijl het Mailer is die feitelijk de

wel een connectie werd gemaakt met literatuur en waarin Bob Dylan intellectueel aanhang aan zich weet te binden.’

‘In de tweede helft van de jaren zestig zal de popmuziek ongewijfelden tot ‘rock’. The Velvet underground gaat vender, en dat komt door die combinatie van de hoofdrolspelers. Door verschillende factoren verschijnt hun plaat alleen eigenlijk een jaar te laat. En die plaat zal vlak na verschijning ook nog eens maanden uit de roulatie zijn vanwege een conflict over de portretrechten op een van de foto’s op de hoes. Mijn stelling is dat de Velvet Underground daarmee hun moment verspielen om de leidende rol op te eisen in de richting die de rockmuziek in zal staan.’

Sgt. Peppers

1966/67 is het jaar dat het gebeurt, het jaar waarin de belangrijke platen uitkomen: Zappa, Hendrix, Led Zeppelin en de klaptrap van The Beatles. 1967 wordt het jaar van de Summer of Love. Terwijl vanuit met name de west coast van Amerika het hippie-adagium van love and peace in een wolk van psychodelische drugsdampen de wereld over wordt geblazen, gaat het bij de Velvet Underground heel ergens anders over: over heroïne, dealen, sadomasochisme, paranoia en de uitputtingen van de New Yorkse undergroundscene. Bruyn in zijn boek: ‘Op The Velvet Underground & Nico komt het woord ‘love’ zegge en schrijf twee keer voor in de teksten van de elf songs. Eén keer in relatie tot een zweer en een keer in een bijna sardonisch, onmiskenbaar aan Allen Ginsberg’s beat-klassieker Howl refererend couplet dat is opgedragen aan Reeds universitaire literatuurdoceent Delmore Schwartz die rockmuziek haatte. Er is sprake van kwestiebaarheid. Van tederheid zelfs. Maar liefde? ‘Jesus, it’s my wife and it’s my life’, zingt Lou Reed in een van de beroemdste en tegelijk meest beruchte nummers van de plaat. Niks escapisme in hasjdampen en moeizamens. Wel drugs. Heroïne om de pijn van het allerdagse bestaan te verzachten. En speed om door te gaan, het tempo er in te houden.’

De rockmuziek wordt met deze plaat in 1967 volwassen, kortom. Bruyn: ‘En vrijwel niemand heeft het in de gaten.’